

معاونت بهداشت

مجموعه مداخلات اساسی بیماری‌های غیرواگیر
در نظام مراقبت‌های بهداشتی اولیه ایران
«ایران»

دستورالعمل اجرایی و محتوای آموزشی ماما

وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

معاونت بهداشت

دفتر مدیریت بیماری‌های غیرواگیر

۱۳۹۶

سرشناسه

: کوشا، احمد، ۱۳۳۹-

عنوان و نام پدیدآور

: مجموعه مداخلات اساسی بیماری‌های غیر واگیر در نظام مراقبت‌های بهداشتی اولیه ایران (ایران):

دستورالعمل اجرایی و محتوای آموزشی ماما/نویسندگان احمد کوشا، علی قنبری مطلق، عهدیه ملکی، مهدی نجمی، محبوبه دینی، معصومه ارجمندپور؛ زیر نظر دکتر علی‌اکبر سیاری؛ به سفارش وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی،

معاونت بهداشت، دفتر مدیریت بیماری‌های غیر واگیر.

مشخصات نشر

: تهران: نشر مجسمه، ۱۳۹۶.

مشخصات ظاهری

: ۵۴ ص: مصور (رنگی)، جدول (رنگی)، نمودار (رنگی)؛ ۲۹×۲۲ س.م.

شابک

: ۹۶۲۵۸-۲-۶-۹۷۸۶۰۰

وضعیت فهرست‌نویسی: فیا

موضوع

: بیماری‌های مزمن -- ایران -- پیشگیری -- دستنامه‌ها

موضوع

: Chronic diseases -- Iran -- Prevention -- Handbooks, manuals, etc

موضوع

: بیماری‌های مزمن -- ایران -- تشخیص -- دستنامه‌ها

موضوع

: Chronic diseases -- Iran -- Diagnosis -- Handbooks, manuals, etc

شناسه افزوده

: سیاری، علی‌اکبر، ۱۳۳۰-

شناسه افزوده

: قنبری مطلق، علی، ۱۳۵۴-

شناسه افزوده

: ملکی، عهدیه، ۱۳۶۲-

شناسه افزوده

: ایران، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، دفتر مدیریت بیماری‌های غیر واگیر

رده‌بندی کنگره

: ۱۳۵ ک۹ الف/۸/۸۶۴۴۴

رده‌بندی دیویی

: ۳۶۲/۱۹۶۰۰۴۰۰۹

شماره کتابشناسی ملی

: ۴۷۵۰۰۲

نشر مجسمه

مجموعه مداخلات اساسی بیماری‌های غیر واگیر در نظام مراقبت‌های

بهداشتی اولیه ایران «ایران»

دستورالعمل اجرایی و محتوای آموزشی ماما

نویسندگان: دکتر احمد کوشا، دکتر علی قنبری مطلق، دکتر عهدیه ملکی، دکتر مهدی نجمی،

دکتر محبوبه دینی، معصومه ارجمندپور

زیر نظر: دکتر علی‌اکبر سیاری

به سفارش: وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی - معاونت بهداشت - دفتر مدیریت بیماری‌های غیرواگیر

ناشر: مجسمه

نوبت چاپ: اول - ۱۳۹۶

تیراژ: ۱۰۰۰۰ نسخه

چاپ و صحافی: طرفه

ناظر چاپ: آرش رحیم‌طایفه

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۶۲۵۸-۲-۶

قیمت: ۱۰۰۰۰ تومان

نشانی: تهران - خ انقلاب - خ دوازده فروردین - خ نظری غربی - شماره ۹۹ - واحد ۱۰

تلفن: ۶۶ ۹۷ ۲۷ ۵۱ فکس: ۶۶ ۹۷ ۲۷ ۵۰

۱	پیشگفتار
۳	مقدمه
۷	دستورالعمل برنامه پیشگیری، تشخیص زودهنگام و غربالگری سرطان پستان
۸	ارزیابی
۸	تصمیم‌گیری و اقدام
۱۰	برنامه تشخیص زودهنگام و غربالگری سرطان پستان، ماما
۱۳	دستورالعمل برنامه پیشگیری، تشخیص زودهنگام و غربالگری سرطان دهانه رحم
۱۴	ارزیابی
۱۵	تصمیم‌گیری و اقدام
۱۶	برنامه تشخیص زودهنگام سرطان دهانه رحم، ماما
۱۷	برنامه غربالگری سرطان دهانه رحم، ماما
۲۱	محتوای آموزشی ویژه ماما
۲۲	اپیدمیولوژی
۲۳	تفاوت تشخیص زودهنگام و غربالگری چیست؟
۲۴	برنامه پیشگیری، تشخیص زودهنگام و غربالگری سرطان پستان
۲۴	اصول خود مراقبتی برای پیشگیری و تشخیص زودهنگام سرطان پستان
۲۵	آناتومی پستان
۲۵	عوامل خطر سرطان پستان و پیشگیری از آن
۲۸	علائم سرطان پستان و تشخیص زودهنگام آنها
۲۹	پاتولوژی و سیر طبیعی بیماری
۲۹	شیوه‌های تشخیص زودهنگام و غربالگری سرطان پستان
۳۱	برنامه تشخیص زودهنگام و غربالگری سرطان پستان در ایران: سطح یک
۳۲	برنامه تشخیص زودهنگام و غربالگری سرطان پستان در ایران: سطح دو
۳۲	نمونه‌برداری از پستان
۳۳	روش‌های بیوپسی از پستان
۳۳	برنامه تشخیص و درمان سرطان پستان در ایران: سطح سه
۳۴	مراحل سرطان پستان
۳۶	سرطان التهابی پستان
۳۶	روش‌های درمانی سرطان پستان
۳۷	سرطان پستان در حاملگی
۳۹	برنامه پیشگیری، تشخیص زودهنگام و غربالگری سرطان دهانه رحم
۳۹	اصول خود مراقبتی برای پیشگیری و تشخیص زودهنگام سرطان دهانه رحم
۴۰	عوامل خطر سرطان دهانه رحم و پیشگیری از آن
۴۲	مهمترین توصیه‌های خود مراقبتی برای پیشگیری از سرطان دهانه رحم
۴۳	کاربرد واکسن در پیشگیری از سرطان دهانه رحم
۴۳	علائم سرطان دهانه رحم و تشخیص زودهنگام آنها
۴۳	شیوه‌های تشخیص زودهنگام و غربالگری سرطان دهانه رحم
۴۴	برنامه تشخیص زودهنگام و غربالگری سرطان دهانه رحم در ایران: سطح یک
۴۵	دستورالعمل تست پاپ اسمیر و HPV
۴۶	برنامه تشخیص زودهنگام و غربالگری سرطان دهانه رحم در ایران: سطح دو
۴۷	برنامه تشخیص و درمان سرطان دهانه رحم در ایران: سطح سه
۴۷	مراحل سرطان دهانه رحم
۴۷	روش‌های درمانی سرطان دهانه رحم
۴۸	سرطان دهانه رحم و باروری

پیشگفتار

پدیده‌های شهرنشینی و صنعتی شدن جوامع که با تغییرات وسیع در سبک زندگی همراه است، در کنار بهبود شاخص‌های بهداشتی که سبب افزایش میزان امید به زندگی شده است، مهم‌ترین عوامل افزایش بار بیماری‌های غیرواگیر بوده‌اند. بیماری‌های غیرواگیر، مسوول بیش از ۵۳٪ بار بیماری‌ها در سراسر جهان هستند و بیش از ۷۶٪ کل بار بیماری‌ها در ایران به بیماری‌های غیرواگیر اختصاص دارد. پایه پیشگیری از بیماری‌های غیرواگیر، شناسایی عوامل خطر اولیه و پیشگیری و کنترل این عوامل است.

شش میلیون از کل ۳۸ میلیون مرگ ناشی از بیماری‌های غیرواگیر در سنین کمتر از ۷۰ سال رخ می‌دهد و بیش از ۸۰٪ این مرگ‌ها در کشورهای در حال توسعه اتفاق می‌افتد. افزایش شیوع بیماری‌های غیرواگیر و ماهیت مزمن، پیشرونده و ناتوان‌کننده آن‌ها باعث بوجود آمدن مشکلات عدیده‌ای می‌شوند و متأسفانه نیروی مولد جوامع را به‌طور مستقیم در معرض خطر مرگ و میر، معلولیت و ناتوانی‌ها قرار می‌دهند. به دلیل هزینه‌های درمانی طولانی‌مدت و هزینه‌های بالای از جیب مردم، بیماری‌های غیرواگیر می‌توانند منجر به هزینه‌های کمرشکن سلامت و فقر شوند. لذا بیماری‌های غیرواگیر از مهم‌ترین موانع توسعه کشورها هستند و هزینه‌های سرسام‌آور ناشی از این بیماری‌ها هر نظام بهداشتی و درمانی را با چالش‌های عدیده‌ای روبرو می‌نماید.

چهار بیماری دیابت، فشارخون بالا، سرطان و بیماری‌های مزمن تنفسی به همراه چهار عامل خطر کم تحرکی، تغذیه ناسالم، مصرف الکل و دخانیات مهم‌ترین علل مرگ و میر ناشی از بیماری‌های غیرواگیر هستند که احتمال مرگ ناشی از بیماری‌های غیرواگیر را افزایش می‌دهند. به همین دلیل سازمان جهانی بهداشت کنترل این بیماری‌ها و عوامل زمینه‌ساز آن‌ها را به عنوان هدف اصلی برای کاهش ۲۵٪ مرگ و میر ناشی از بیماری‌های غیرواگیر تا سال ۲۰۲۵ تعیین کرده است. معاونت بهداشت از سال‌های دور تجارب ارزنده‌ای در اجرای برنامه‌های موفقیت‌آمیز برای پیشگیری و کنترل بیماری‌های دیابت و فشارخون بالا داشته است و بر مبنای این تجارب و دستورالعمل‌های جدید سازمان جهانی بهداشت و "سند ملی پیشگیری و کنترل بیماری‌های غیرواگیر و عوامل خطر مرتبط در جمهوری اسلامی ایران در بازه زمانی ۱۳۹۴ تا ۱۴۰۴"، همکاران عزیزم در دفتر مدیریت بیماری‌های غیرواگیر با همکاری سایر دفاتر مرکز معاونت بهداشت، بسته خدمت پیشگیری و کنترل چهار بیماری و چهار عامل خطر منتسب به آن‌ها را تهیه نمودند تا پس از اجرای مرحله یک و تعیین میزان قابلیت اجراء آن، در بسته خدمات سطح یک ادغام شود و در سراسر کشور مطابقت با روند تحول سلامت در حوزه بهداشت به اجراء درآید.

امیدوارم به یاری خداوند و همت کلیه همکاران محترم در دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور طی دهه آینده، گامی بلند و استوار در راستای حفظ و ارتقای سلامت هموطنان عزیزمان در حیطه کاهش مرگ زود هنگام ناشی از چهار بیماری غیرواگیر و چهار عامل خطر منتسب به آن‌ها برداریم.

و من الله توفیق

دکتر علی اکبر سیاری

معاون بهداشت وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی